

— "Ομως, καλέ γεγρέ, κι ἀν μποροῦσαν
ώς ἔσενα νὰ φτάσουν τὰ λόγια μου τοῦτα στὸν
παράδεισο ποὺ στυλωθῆκες τῶν μακαρισμένων
λιγότερων, ποὺ πενθαίνουν νέοι, γιατ' εἶναι
πολυαγαπημένοι τῶν θεῶν, οἵσως κάποιο κί-
νημα ἀνυπομονησίας θὰ τὴ χαλοῦσε τὴν πλα-
στικὴν ὑπερούσια γαλήνη σου καὶ κάποιος
μορφασμὸς θὰ δίπλωνε καταφρονετικὰ τὰ μαρ-
μαρωμένα σου χεῖλη. "Όλα τὰ ζητήματα τοῦτα
καὶ τῶν ἰδεῶν τὸ μεδύσιο καὶ οἱ ἔγγονες ποὺ
μᾶς ἀναταράζουν, καὶ οἱ ἄγωνες μας καὶ τὰ
ἰδρώματά μας, δὲν ἀξίζουνε μπροστὰ στὴν
αἰωνιότητα ὃσο ἀξίζει τὸ καρφὶ τοῦ θανάτου
ποὺ σὲ κάρφωσε. Κ' ἔρχονται ὁρες ποὺ δ' ἀν-
θρωπος δ' στοχαστικές, ἀκόμα καὶ δ' πάντα
στρατιώτης, τῆς ἐνέργειας, τῇ σιχαίνεται τῇ
ζωῇ, καὶ δέεται μὲ τὸν στίχον τοῦ μεγάλου
ποιητῆς πρὸς τὸ θεῖο θάνατο, νὰ τόνε σφιχτο-
κλείσῃ στὴν ἀστέρινη ἀγκαλιά του, νὰ τόνε
λυτρώσῃ ἀπὸ τῆς ἀλυσίδες τοῦ Ἀριθμοῦ, τοῦ
Τόπου καὶ τοῦ Χρόνου, καὶ νὰ τοῦ ξαναδώσῃ
τὴν ἀνάπτωψη ποὺ τοῦ σάλεψε ή ζωή.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΠΟ ΤΟ «ΓΥΡΟ ΤΩΝ ΩΡΩΝ»

Ο ΤΣΟΠΑΝΟΣ

(ΜΕ ΤΗ ΦΛΟΓΕΡΑ)

I.

"Ο τσοπάνος εἰν' λεβέντης
Καὶ λαλεῖ γλυκιὰ φλογέρα,
Τὰ ἡχοσκόπια τῆς βουβάνουν
Τὸν τραγουδιστὴν ἀγέρα.

Σκανταλίζουν καὶ σὰ δέντρα
τὰ πουλιά τὰ βλογημένα
Καὶ τὰ μούρουρα στὶς βρῦσες
Σταματᾶνε σαστισμένα.

Μὲ τὴ μαστοριδὸ τσοπάνος
Κατιτὶς ἀπ' ὅλα πάρει
Καὶ στὸν ἥχο τῆς φλογέρας
Σὰ σκλαβάνια του τὰ σέργει.

Παίρνει ἀπὸ τῶν Ὁρῶν τὸ Γῦρο
Κι ἀπὸ τῆ μάγισσαν ἀλήθεια,

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΣ

ΣΤΟΝ ΚΑΒΟ^{*}

Πολὺ φρόνιμα δ' Ἀρχίπης ρακίναρισε τὸ παννί[†]
τους. Λιγάκι ἀκόμα κι ἵν ἔμενε, σίγουρα ἡ βάρκα
θὰ τουμπάρει, χωρὶς κοντολογίεις! Ό αγέρας δύο
βράδυσαζε μνημῶνε, λιστάζε, σφύριζε σὰν δηγεντρα
στὰ ξάρτια καὶ πήγαινε νὰ κυρελλιάσῃ τὸ παννί.
Ἐγερνε ἡ βάρκα μανέτυντα, σὰν νέθιλε νὰ πηγὴ θά-
λασσα, καὶ περιστάνει ἡπὸ πάνω τους τὰ κύματα,
πούλεγες πῶς κολυμπούσσει! Μ' ἔνα ἐπιδέξιο τοῦ
τιμονιοῦ στρίψιμο ποὺ καὶ ποῦ ἔφευγαν κάνα με-
γάλο κύμα, π' ἀγνωτικαὶ σὰ βουνὸ ξενοίγανε, κ'
ἔτριζε τότες ἡ φτωχὴ βραχούλα, ἔτριζε, σὲ νάγκο-
μαχοῦσε μὲ τὸν ὄχτρο παλεύοντας!

* Η ἀρχὴ του στὸν ἀρ. 303.

Παίρνει ἀπὸ διστρα καὶ φεγγάρια
Κι ἀπὸ παραμόδια.

II.

"Ο τσοπάνος δ' λεβέντης
Σέρει στὴ γλυκιὰ φλογέρα
Καὶ τοῦ Γήλου τὸ τραγοῦδι,
Πῶς παντρεύεται τὴ Μέρα.

Πῶς μιὰ κόρη ἀχτιδομάλλω
Μίδαν αὐγὴν ἔχει ἀποχήσει,
Ποὺ σὰν πλέκει τὰ μαλλιά τῆς
"Απὸ φᾶς γιομέζει η Φόση.

Σὰ σκορπάει τὰ βλέμματά της
Σεφυτρόδινον τὰ λουλούδια
Καὶ τὰ μπράτσα της σὰ δείχνει
Στήρουν τὰ πουλιά τραγούδια.

"Ηλιογέννητη τὴν εἰπαν
Καὶ τὴ δόξασαν οἱ ἀνθρῶποι
Κι ἐκκλησίας γιὰ τὸνομά της
"Έχουν δῆλοι εἰ τόπου.

III.

Καὶ τῆς Πούλιας δ' ἀδερφὸς
"Ο Αδγεριός,
Πῆρε καὶ τὴν ἐρωτεύτη
Καὶ στὰ πάλλη τῆς μπερδεύτη.

Καὶ στὸ βασιλιὰ τὸν ἥλιο
"Η πικρὴ ἀδερφὴ του πάσι
Καὶ γονατιστὴ μπροστά του
Πέφτει καὶ τὸν προσκυνάει.

«Πολυτροφούμενε μον "Ηλιο
«Ποὺ ἔχεις κύκλους γιὰ βασίλιο,
«Σὲ Γῆς, σὲ Οὐραώδη καὶ σὲ "Αδη
«Καὶ φωτᾶς καὶ τὸ σκοτάδι,

«Τὸν Αδγεριὸν ὀπλοχρίσου
«Ποὺ ἀπὸ πόθον ἐνικήθη,
«Γιὰ τὴν ποθευτὴ σου κόρη
«Ποὺ ἔχει τὸ κοινένιο δατῆθι.

IV

Τὴν ξαδέρφισσά του δ Γήλος
Δείχνεται νὰ συμπονάει,

Μὰ η Λιογένητη, η Πανώρα
"Αλλον ἀγαπάει.

Στὴ σηκλιά του τὴν ἀνήλια
Μὲ τὰ ξωτικὰ τὰ χλια
Σέρεται μὲ συντροφιὰ
Σὲ πρωτομογιᾶς πηχιά.

"Αργανα στοιχιῶν βαροῦν
Καὶ φλογέρα καὶ τοσφάρι
Κ' οἱ ἐφωτάρηδες ἀγκάλια
Βούσκουντε οὲ ἀνθοκλινάρι.

V

Σὰν δ "Ηλιος τὸ γρικᾶ
"Αργανα ἀπ' τὸ θυμό του χύνει
Καὶ στὰ ποσφούρωντας ἀπάνου
Τοῦ "Εσπερούν καρτέρι στήνει.

Νά δ "Αράπης κ' η Λιοκόρη
Μὲ τὰ φιλημένα χεῖλη,
Στὰ ψηλὰ τὰ ποσφούρωντα
Δίγυ ποτὶ τὸ δεῖλι.

Νά κι δ Γήλος μὲ τὸν "Ελενούς
Καὶ τὰ βασιλόπουλά του,
Νά κι δ "Αράπης μὲ τὴν ἀμειγη
Στοιχιούρωδιά του.

«Αραβλέμμετα ἀγρια φίχτουν
Καὶ σὰν τὰ θεριὰ θωριοῦνται,
Σκίζεται στὰ βήματά τους
"Η Γῆς τὰ βράχια σειοῦνται.

VI

Κ' η Λιογένητη στὴν ἀκρια
Μὲ μαργαριτάρια δάκρυα,
Μιὰ τὸν "Αγαπῶ θωρεῖ
Καὶ σπαράζει σὰν πουλί,

Μιὰ τὸ δοξασιό πατέρα
Καὶ φαίζεται η ψυχὴ τῆς
Πάσκαι λέξη νὰ μιλήσει
Κι δλο σώνεται η πνοή της.

Φίλοι, δχτροὶ παραμερίζουν
Κι δ "Ηλιος στὴν παλαιστρα βγαίνει,
Σὰ μαρμαρωμένος βράχος
Στέκει δίχως ν' ἀγασάνει.

— Παναγιά μου, βόηθα μας! Νὰ σου φέρω
κερι σὰν τὸ μπόν μου! — φώναξ* η Μαριώ μὲ τρο-
μάρα.

— Ομορφο πράμα η φουρτούνχ! Τί λέσ,
Γιαννάκη, παλλικαρχ; φώναξε πειραχτικὰ δ Κώ-
στας, λόμνοντας θερρετὰ τὸ κουπέ του.

— Βρε ἀδερφέ, εἰπ' δ Γιάννης, σώνει καὶ καλά
πρέπει νὰ πνιγοῦνε; Είναι τρέλλας νὰ πάμε μπρός,
γυρίστε στὴ στιγμὴ γιὰ τὸ Φανάρι! Κοντὲ εἴ-
μαστε!

— Καὶ δὲ μούρχεσαι, κύρι Γιάκου, η ἀφεντιά
σου νὰ κουμαντάρεις; Μὲ τέτοιον καυρὸ θὰ πάγη
κόντρα τὸ φελλούνι μου; Θερρεῖς πώς είναι γα-
δούρι, νὰ τρεβάνω μιὰ τὸ γκέμι νὰ γυρίσῃ!

— Ετσι δά, τὸ λοιπό, θὰ πνιγοῦμε;

— Μπήκαμε πώλ στὰ αίματα! Θὰ πάμε μπρός
κι δ, τι βγῆ! Το νοῦ σας, πατίδια, τὸ νοῦ σας!
Κοστίστε καλὰ στὴ θέση σας!

— Ο Γιάννης, σὰν τὸν κατταύδιας δ' Αράπης, ζέ-
ρωσε στὴ γωνιά του οὐλογισμένος κι ἀμίλητος.
Στο ζαλιπένο κεφάλη του χίλιες δύο φωναστίες
χορηγηθείσανε μὲ τὴν θετραπή τὴ γλυγοράδα κι
ἀλλαζαν δψη καθε στιγμή, σὲ εἰ παννόραμα. Πότε
καθαλίστε τὸ βραχική τουμπάσιμένια καὶ κατρακυ-

λοῦσε, σὲ δελφίνι, πὰ στὰ κύματα, πότε γινότανε
παιδί κι ἀνατάραξε νερὸ σὲ μιὰ λεπάντα, κάνοντας
χάζι, μέσ* σ' αὐτὴ τὴ φουρτούνα, ἔνα χαριδό-
τσουρλό, πού παχρείρενε! Σὲ λίγο πτήγαινε γεμάτος
χαρὰ στὸν πάτο, σρήγγοντας στὴν ἀγκαλιά του τὴ
Μαριώ, μὰ πάνω στὴν ἀλογογιάτικη ἐπρέβαλε δάφνου
μιὰ γιρά τρελλή, ζεμαλλικασμένη, καὶ μαγκόπαιδα
τὴν κυνηγούσανε... — Όχι! ζερώντες λυπητερὰ
καὶ τινάχτηκε, ζηροκοιτάζοντας τριγύρο, σὲ τὰ
τούχωσαν κάπου βελόνι!

— Τὸ νοῦ σας, πατίδια, τὸ νοῦ σας!

— Η μπόχα ζέππικε μὲ τὰ δλα της! Σκοτεί-
διασε, ζέρχεται νὰ πέσῃ θροχή μὲ τὸ σταύρῳ κ' σ'
βροντὲς τούρκον παχαγκίνχανε μὲ τὴ βοὴ τοῦ πε-
λάσου. Τὸ τιμόνι κρατεῖσε πάτα τὸ Αρχηπή, ζπο-
θεριεμένος μὲ τὴ ζανακμένη δύη του καὶ τὰ γουρ-
λωμένα ρατία, που ὄλουνται, θερρεῖς, τὸ φάς μέσα
τὰς συγκειτούτας. Επεκτείνεται, μὲ κολληγέτα τὰ
μαλλιά του στὶ κατσιλό, βουτημένος στὰ κύματα,
στεκότανε κει στὶ τόπο του καταλευτο. Εὰν δὲλλος
φουρτουναγίνητος "Άη Νικόδικος. Σὲ μιὰ στιγμή που
νά βάρκα ψηλά τιναχτήκε στὸν τρελλό γρό της,
τέντωτε τὸ λαιρό του φηλή καὶ πέρα τερά στριφο-
γύρισε τὰςτραχτερά του μάτια, ζεταζούτας τὴ θέση

Νά κι δ' Αράπης σὰ θεριδ
· Απὸ τὸ δεξὺ πλευρό.
· Ασκημένος χερίες μπλώνουρ
Καὶ τὶς σάρκες τοὺς ματώνουρ.

VII

Κάθε σφίξιμο ἡ γροθιά
Σὰν τὸ σύδερο πραγτάζει.
Κάθε μονυχριπτὸ τιτάζει
Βονολίθαρα μακριά.

Τὰ κομματιαστὰ ξεσκλείδια
Πέφτουν καταγίς
Κι ἀπὸ μιὰ βαριάν ἀγκοῦσα
Αἷμα ίδρωνει ἡ Γῆς.

Τοῦ γκρεμοῦ τὴν ἄκρια ἀγγίζουν
Καὶ τὴν μάχην ξαναρχίζουν.
· Ο "Ηλιος ἄρδια πατάει
Καὶ στὸν ἐγκρεμγδ πυλάει.

Καὶ τὰ νέφη ποὺ περιπήνε
Αἷμα βάφουνται καὶ πάνε...
Αἰματόχαρα κεφάνια
Κλάθουνται τὰ οὐράνια.

VIII

Κι δ' Αράπης κομπαρμίνος
Νᾶρθοντ τὰ σκοτιάδια γένει
Καὶ τῆς Νύχτας νὰ βαρέψει
Λέει τὸ μαῦρο πτέρι.

Τὰ Στοιχιὰ χοροὺς ξανὴ
Στήνουν στὰ βουνά,
Μὰ τὴν ἀργανὴ Λιακόρι,
Χάνουν ἀδικανῶδι.

Τρέχουνται τὸν αἴραντήσιν
Τοῦ "Εσπερού τὴν πειθερέην.
Κάποιος εἶπε νὰ τὴν εἴρει
Σὰ ιωλὴ καὶ τρομαπική,

Νὰ μιλάει μὲ τοὺς "Αιτιλούς το
Στὸ βαθὺν ἐγκρεμό,
Ποὺ τὸ βασιλιὰ πατέρων το
Δέχτηκε νεκρό.

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

Παρίσι, 1908.

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑ*

Τὸν ἕδιο τὸν καιρὸν ἀπέστου κάτου ὁ Παράσχος παραμερίζοντας τοὺς ρωμαντικούς του μὲ τὴν πρόχειρη τῶν ἐφημερίδων γλῶσσα νερωμένους κάπως καὶ φευτισμένους—μὲ λυρικοὺς πάντα—βυζαντινούς καὶ ὑστερισμούς, βάλθηκε νὰ στιχουργῇ μὲ τὴν ἀπλῆ γλῶσσα, ἀχτένιστα καὶ ἀκανόνιστα, καὶ νερούλα καὶ πρόχειρα, μὲ γκαρδιακὰ καὶ ζωγραφικὰ ποιήματα, κι ἀνάμεσα σὲ ἄλλα, τολμηρὰ καὶ πρωτότυπα, τὴν «Θάλασσα τῆς Σαλαμίνας», τὸ ποίημα ποὺ εἶναι γιὰ νὰ ζησῃ. Τέλος ὁ Βουτσινκίος ξεψυχᾷ, μὲ τὸ βράβευμα ἔργων γραμμένων στὴ δημοτικὴ γλῶσσα, μὲ τὴν «Φωνὴ τῆς καρδιᾶς μου», τοῦ Καμπούρογλου, μὲ τὸν «Κατσαντώνη», τοῦ Ξένου, μὲ τὶς «Βοστορίδες Αὔρει» τοῦ Βίζυνον. Ο ἕδιος δ' Ἀντωνιάδης δοκιμάζει νάνάψη τὰ ζύλα τῆς ποιητικῆς του μὲ τὰ σπίρα τῆς δημοτικῆς, καὶ στὰ πολύστιχα ἴσπικά του, καὶ σὲ δράματά του. Καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου μας, εἰσηγητὴς στὴν κρίσι τοῦ Βουτσινκίου διαγωνισμοῦ τοῦ 1873, ἀναγκάζεται νὰ σφραγίσῃ τῆς δημοτικῆς τὴν νίκην στὴν ποιητικὴ γλῶσσα, μέσα καὶ στοὺς ἀκαδημαϊκοὺς κύκλους, τελειωτικά, μ' αὐτὰ τὰ λόγια: «Ἄλι λέξεις δές ηκουσέ τις παράτις μητρές καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, αἱ φράσεις αἴτινες ἔχουσεις τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα;» Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μυστηριώδη καὶ ἀγραρόν τινα; Ιστορίαν, ὃν στερεοῦνται αἱ λέξεις αἱ ἀντικτυθεῖσαι ἐκ τῶν λεξιῶν καὶ ταμειαθεῖσαι ἐν τῇ μητρῷ . . . Τις δύναται ἐπειδή μακρὺν χρόνον νὰ ἀνεγέρῃ διάλογον, καὶ δὲν δινομιλήσει τὸ πρώτον προγράμματα τῶν φελλομάρτιν τῶν αὐτοῦ, ἔχουσι γλυκείς καὶ αμνήσεις, μ

καὶ πιὸ πολύ, στὴ λυσική πείση, μερικὰ σκαλισμάνα κομμάτια τοῦ Ἀλέξαντρου Ραγκαβῆ, καὶ τριῶν γενεῶν Ραγκαβῆδων, ἀπὸ τῶν Ἰάκωβον ὡς τὸν Κλέωνα.
(*) Πρώτοι νὰ φίζωθῇ, σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὴν ποίησή μας ἡ δημοτικὴ γλῶσσα, στέκεται πλατὶ πλατὶ μὲ τὴ γλῶσσα τὴ σκολαστική. Ἀφίνω τοὺς πιὸ παλιούς : τὸν Καλλιθούρτον, τὸν Τανταλίδην ποὺ ἔγραψε δὲ ἵδιος τόσο σωστὰ δυοὶ καὶ ἀνυπόφορα τὴν ἀρχαϊκὴ γλῶσσα, καὶ χαρτωμένα καὶ πλούσια τὴ δημοτική τὸν Ἀφεντούλη, τὸν εὐγλωττο καθηγητήν, μὲ τὸ ζωηρότατο νοῦ τὸ Ζαλακώστα, μαζὶ θαυμαστὴ τοῦ Σολωμοῦ καὶ θῦμα τοῦ ραγκαβίσμοῦ. Οὐδὲν τοῦ Στρατήγης, ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια ἀκόμη, ἔστελνε στοὺς διαγωνισμούς, μαζὶ σειρὲς ἀπὸ καθαρευουσιάς νικους κι ἀπὸ λαϊκόγλωσσους στίχους, δυοὶ ποὺ ἔπαψε κι δὲ ἵδιος δὲ Στρατήγης νὰ είναι δίγλωσσος. Ο Βιζυηνὸς, ποιητὴς ἀπὸ τοὺς σημαντικώτερους, δημοσιεύει, καὶ ὑστερὸς ἀπὸ τὰ 1880, μαζὶ τὴ «Μητέρα τῶν Ἐφτά» στὴν πιὸ δημοτικώτερη δημοτικὴ ποὺ γίνεται, καὶ τὸν «Πύργο τῆς Κόρης» στὴν πιὸ ἀρχαϊκὴ καθαρεύουσα. Καὶ στὶς «Ἀτθίδες Αὔρεις» τοὺς μαλλιοτραβιοῦνται δὲ ἀφελέστατος «Σοφιανὸς» καὶ οἱ ἀκαδημαϊκῶτες «Νηρῆδες». Όσο ποὺ ἔπαψε καὶ δὲ ἵδιος δὲ Βιζυηνὸς νὰ είναι δίγλωσσος. Τὸ ἵδιο, καὶ δὲ Πολέμης. Στοὺς «Σταλακτίτας» τοῦ Δρεσίνη, τοῦ ποιητῆ τῶν «Ἀράφαντων» καὶ τῆς «Γαλάνης» μαζὶ μὲ τὸν τίτλο φιγουράρουν — μὰ λιγοστοῖ πάντα — καὶ στίχοι σὲ ραγκαβικὴ καθαρεύουσα· καὶ ἐμένα οἱ τελευταῖοι μου καθαρευουσόγλωσσοι στίχοι γινήκανε καὶ δημοσιευτύκανε στὰ 1886, σ' ἓνα περιοδικὸ τῆς Λειψίας. Ανόμεσα στὰ «Τραγούδια» τοῦ «Αἶνε μεταφρασμένα ἀπὸ τὸ Βλάχο, ὑστερὸς ἀπὸ τὰ 1880, βρίσκεται τὸ «Ἄερα τοῦ Ταγχόζερ», τὸ

(*) 'Ο x. Κλίων Ραγκαβής καυχήθηκε χάποτε γιὰ τὸ πατέρωμά του νὰ γράψῃ δρᾶμα δλόκλητρο χωρὶς νὰ βάλῃ ἔνα θά̄ ἢ ἔνα νέ. 'Απεναντίας δ. κ. Γρεγορίος Βερναρδέ-
κης, καθηγητής τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων στὸ Πανεπι-
στήμιο, ἔνος ἀπὸ κείνους ποὺ θεωροῦνε ἀναγκαιότατη, τὴν
γνώσην καὶ τὴν δοξήν εις τῆς δημοτικῆς γλώσσας γιὰ τὴν
ἐξήγηση τῶν ἀρχαίων κειμένων, γιὰ τὴν εωστή, καθαρή,
καὶ χωρὶς περιφραστικὲς ἀσφάνειες ἐξήγησην, δ. κ. Βερναρδά-
κης γράφοντας τώρα τελευταῖς στὴν «Ἐπιστημονικὴ Ἐπε-
τερίδα» μιλεῖ τρυφερώτατα, γιὰ τὸ δυστυχισμένο νά, καὶ
συμπεριάνει ότι «εἰναι ἀπόλυτος ἀνάγκη, διπὼς τὸ πολύτι-
μον τοῦτο μόριον ἐξακολουθῇ νὰ διατηρηται ἐν τῇ γραπτῇ
ἡμῶν γλώσσῃ». Πιστεύω πῶς θάρηξ ἔνας καιρὸς ποὺ θὰ λένε
γιὰ τὴ δημοτική μας γλώσσα ἀνεπιφύλαχτα καὶ οἱ καθη-
γητὲς οἱ λίσιοι τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων δ. τι ἔγραψε γιὰ
τὸ νὰ μονάχα δ. εισαστές μου κ. Βερναρδάκης.

δρμή τους καὶ τὸ καϊκάκι κυθεριώταν^ο εύκολώ
τερα. Ἀνάψαν τὰ κουπιά στὰ χέρια τ^η "Αράπη^η
καὶ τοῦ Κώστα, πού σα δράχο. παλεύανε, σὰν πή-
ρανε τοῦ ὄχτρου τὸν ἀγέρα! "Ενα μικρὸ φανάρι, ποὺ
μπρὸς στὴν πλώρη, στὸ κατάρτι, κρεμάστανε, σὰ
βρήκανε πιὰ λεγάκι ἀνάστα, ἔρριχνε τὸ θυμπό καὶ
τρεμουλιάστικο φῶς του στ' ἀγριεμένα μοῦτρά τους
κι δύως σάλευε στὸν ἀγέρα κάθε φερὲ καινούρια
ὅψη τοὺς χάριζε, πότε κατακόκκινη, ματοβαριένη
πότε μελιτζανιά, πνιγμένη, πότε γαλαζοπράσινη,
σωστὴ ἀντιφεγγιά τῆς νικημένης θάλασσας!

— Τί γίνεται στη Γαλλία, βρέπε Μαριώ; κάιμαθηκε;
— Δεν κραίνει γιά; δεν κνιέται... Κύριψ Γιάγκο
μ', δεν μπορεῖς;

Ο Γιάννης μας, ἀληθεῖα, ζαλισμένος ἀπ' τὴν πολλὴ φουρτούνα, κοίτουν· τὸν ἐκεὶ στῆς βάρκας τὸ πάτωμα σὲν πεθυμένος, μὲ τὰ νεῦρά του ξεχωρία λωμένα, ἀλελος κι ἀκίνητος! Ἐγώσε τὸ κεφάλι του στὸ βαθούλωμα τῆς πρύμης πού σὲν τοῖ λαπάκι ἀ νοιγότανε, καὶ ζάρωσεν, ώρα τὴν ὥρα περιμένοντας τὸ χαρό τους. Τεριαστή συντρόφισσα ἡ Μάρω καὶ βαριόστηκε στὰ πόδια του, μαῦρο δάκρυ γύνοντας!

— Καρδιά, μωρέ Γιάννη, γλυτώσαμε!
Άληθια τὰ βάσανά τους τελιώναγε! Ή

μόνο στὴν καθαρεύουσα. Ο μεταφραστής τους θέλει νὰ δικαιολογηθῇ, νομίζω, σημειώνοντας μέσα ἐκεῖ πώς τὸ «Ἀσμα τοῦ Ταγχούζερ» ἔτοι ἐπρεπε νὰ μεταφραστῇ κι ὅχι σὰν τάλλα. Ή δικαιολογία ἀδεξιώτατη. Ή ἀλήθεια εἶναι πώς τὰ τραγούδια τοῦ “Ἄνε μεταφραστῆκαν ὑπέρ” ἀπὸ τὰ 1880, δταν ἡ δημοτικὴ εἰχε προχωρήσει, κι αὐτὸς ο Βλάχος διθελα μπῆκε κ' ἐκεῖνος μέσα στὸ χορὸ του δημοτικισμοῦ· ἐνῷ δὲ Ιππότης ο Ταγχούζερ, μεσαιωνικὴ παράδοση, συνθεμένη μὲ τὸν ἴδιον ἀφελῆ καὶ πλαστικὸ καὶ λαϊκώτατο χαρακτῆρα τῆς τέχνης τοῦ “Ἄνε, μεταφράστηκε κατὰ τὰ 1860. Εἴταν οἱ καιροὶ ποὺ δὲ ἀπάλιωτατος Τυπάλδος περνοῦσε γιὰ βαρβαρόγλωσσος, καὶ τοὺς στίχους τοῦ Μαρκορᾶ, κάθε φορὰ ποη φτάναν ἀπὸ τὴν Κέρκυρα, τοὺς ἐλεεινολογοῦσαν οἱ λογιώτατοι στιχοπλόκοι τῆς 'Αθήνας μόνο καὶ μόνο γιὰ τὴν «ἀσκήμια τῆς γλώσσας τους»!» Αχομα στὰ 1875 ποὺ δημοσιεύτηκε δὲ «Ορκος», τὸ ἀριστούργημα του Μαρκορᾶ, οι φιλολογικοὶ κύκλοι στὴν 'Αθήνα ἀνάξιοι στάθηκαν νὰ τὸ καταλάβουν. Ο Μαρκορᾶς χαιρετήστηκε ὑπέρ· ἀπὸ τὰ 1890, καθὼς τοῦ πρεπει, κι ἥπτο τοὺς ἀθηναϊκοὺς κύκλους καὶ ἡ τιμὴ σὲ μένα, ποὺ ἔδωκε τὸ σύνθημα. Στὸ Φιλαδέλφειο ποιητικὸ ἄγωνα διφτεινός του εἰσηγητής, δὲ Πολίτης, κηρύζτει ἀπὸ λυτο τὸ δικαίωμα τῆς ποιητικῆς τέχνης γιὰ τὸ μεταχειρίσμα τῆς δημοτικῆς γλώσσας. Ο Γιώνας τῆς 'Αθηνᾶς', τὸ πρωτοστεφανωμένο στὸν ἀγῶνα τοῦτο ποίημα, λίγα χρόνια πρωτήτερα, θὰ κρίνοταν διπλὰ αἱρετικό: γιὰ τὴ γλώσσα του, καὶ πιὸ πολὺ γιὰ τὸ ἀρχαῖο θέμα τῆς γλώσσας ἐκείνης.

"Τυτερός" ἀπὸ τὸ «Ταξίδι» καὶ μαζὶ καὶ παράλ-
ληλα μὲ δῦλο τὰλλο τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη, τὰ πρά-
ματα τραβήνε τελμηρότερα μπροστά, δρασκελίζεν-
τας, νὰ ποῦμε, καθ' ἐμπόδιο. Ἡ ποιητικὴ γλώσσα
προβαίνει μὲ τὸ λογικότατο ξετύλιμά της. Βάλθικε
πρῶτα πρῶτα καὶ πάτητε ωρισμένα τχμπούρια τοῦ
πεζοῦ λογοτεχνικοῦ κύκλου; (διάλογος στὸ διήγημα,
π.χ.) Ήτερα δόλοτελα καὶ τὸ μεγάλο κάσμο τὸ μο-
θυπλαστικό, τὴ Διάγηση, τὴ Μυθιστορία, (Πολυλαζ, Καρκαβίτσας, Βλαχογιάννης, Ἐφταλιώτης, Ψυχά-
ρης κτλ.), ἀκόμα καὶ τὸ ρητορικὸ λόγο. Τὸ δράμα,
τὸ θεωρούσανε, γενικά, ἀκρόπολη τῆς ὑψηλῆς ποίη-
σης, ἐπομένως καὶ τῆς ὑψηλῆς γλώσσης, δηλούντι
τῆς καθαρεύουσας· (φαίνεται πώς οἱ "Υμνοί λ.χ. τοῦ
Σολωμοῦ θὰ είναι, βίβαια, καλυθάκια τῆς χαμηλῆς
ποιησούλας). Μολαταῦτα καὶ σ' αὐτοὺς τοὺς ἀκαδη-

ματίκους διαγωνισμούς στη δίκαια της ποιητικής γλώσσας, καὶ σ' αὐτό τὸ δράμα, λίγο λίγο, κι ἀγαλλεῖς ἀγάλλικ, ἀναγυνωρίζονται. Στὸ Βουτσινάτο γίνεται πολὺς λόγος γιὰ τὴν «Κατάρχ της Μάννας». Στὸ Λασσάνειο βραβεύεται ὁ «Πειρατὴς τοῦ Αἰγαίου» τοῦ Δημητρακόπουλου. Ο Βερναρδάκης μίσα στὴ «Φροσύνη» του καὶ στὴν «Ἀντιόπη» του μεταχειρίζεται—πρωτάκουστο τότε—καὶ τὴ δημοτική. Σὲ κάποιους όλους δραματικούς διαγωνισμούς ὁ «Γιαννίτσαρος» τεῦ Κυριούρογλου παίρνει τὸ πρώτο βραβεῖο, καὶ τοῦ Χρυστοβασίλη τὸ «Σοῦλι». Καὶ κάτι πιὸ πολὺ ἀκόμα. Στὸν Παντελίδειο, δραματικὸ διαγώνισμα ποὺ ρυτὰ ὥριτε δὲ ἰδουτής του νὰ στέλνωντ' ἔργα γραμμένα ἢ στὴ «συνήθη καθαρεύουσαν» ἢ στὴ «ζωντανὴ λαλουμένην, διολεγών τας, δοσ ἐμμεσα καὶ ἕθελ, καὶ τὴ μὴ ζωὴ τῆς γλώσσας ποὺ γράφεται,—πρῶτο ἡρθε, κι ἀπανω ἀπ' ὅλα τέλλα, τὸ δράμα τοῦ νέου κρητικοῦ Καλαντζάκη, σὲ περδὲ λόγο, τὴ φορὰ τούτη, λόγος τὲ γλώσσα ἀνώμαλη κάπως καὶ ἀνυπόταχτη, μὲ παντα δημοτική. Τὸ σκιάχτρο τῆς δημητῆς γλώσσης καπνός, καὶ διαλύεται. Πράτα ἡ ζωὴ ἵκει καὶ τὸ ὑψος. Καὶ πέρασ' ἔνα χρονικὸ διάστημα ποὺ μέσα στὸ ἴδιο τὸ Βασιλικὸ θέατρο καὶ μ' ὅλη τὴν ἐναντίο του τραμαχτικὴ ἐπίθεση, τοῦ Λογιωτατι- σμοῦ, βασίλεψε εἰρηνικὰ καὶ λαμπρὸ δὲ ζωντα- τατη γλώσσα, ἐγκανιστένην ἀπὸ τὴν «Ορέστεια», μὲ ἔργα σὰν τὸ «Χειμερινὸ παραμύθι» τοῦ Σαΐ- πήρου, σὰν τὸ «Φάσουστο», σὰν τὴν «Ιφιγένεια» τοῦ Γκαϊτε, σὰν τὴν «Πορσάμηνη» τοῦ Γριλπάτσερ.

Βιοτικὰ καὶ πρόχειρα θέλησον νὰ θυμίσω. πιὸ πολὺ μὲ κάποια γεγονότα, πιὸ πολὺ μὲ κάποια νοῦ-
μερα, κι ἀύτα βγαλμένη ἐπὸ τὰ στοιχειωδέστερα
καὶ τὰ φαινερώτερα τῆς ἱστορίας μας τῆς λογοτε-
χνικῆς σ' ἔνα ωρισμένο διάστημα χρόνου, πιὸ πολὺ¹
μὲ ἀπλᾶ διαφοράνια, παρὰ μὲ τὰ ὅπλα κάποιας
διαλεχτικῆς, πιὸ πολὺ ποσοτικά, παρὸτι ποιτικά,
τὸ ἀπλωμα τῆς δημοτικῆς γλώσσας, τῆς γλώσσας
μας, καὶ τὸ βαθμιαῖο τῆς ζναγνώρισμα ἀγάλια
ἀγάλια καὶ πρῶτα σὲ ὅλα τὰ εἰδὴ καὶ σὲ ὅλα τὰ
σκαλοπάτια τοῦ στίχου, κ' ὑστερα κι ἀγάλια τὸ
πλησίασμά της καὶ πρὸς τὸν πεζὸν. λόγος, δος νὰ
τὸν ἀδράξῃ καὶ αὐτόν, καὶ νὰ γίνη τὸ ἀποικι-
στικό του ὅργανο. Τὸ πλησίασμα τοῦτο θάργυση
βέβαια καὶ νὰ κατορθωθῇ καὶ νὰ ζναγνωριστῇ.

^{*)} Καὶ τόρα τελευταῖς στὸν Παντελίδεο ὁ «Βευκόλαχος».

— Λιγό ζερβά, μωρέ Σόφρο ! Κεί καντά στα
βραχάκια, ποῦνται σε σκάλα, να μήν παίδευτονε τα
παιδιά, ποῦνται ζαλισμένα. Σια κι αράξαμε ! Δόξα
τ' "Αν Νικόλα !

— Δέξα νέχη; Παναγίτσα ψου, προσκυνήμε τὴν χάρην σου! — φώναξε' ἡ Μαριώ, κάνοντας τὸ σταύρό της.

— "Ωχ, ἀδερφέ! — μουρμούρισ" ὁ Γιάννης Βγαλ- νούντας ἀπ' τὸν χρυσῶντα του — τὸ παρκανάντε πιά, σὰ νὰ περάσαις τὴν Μάζερ θάλασσα!

- Μπρέ μπρέ ! Μωρά Γιάννη ζήσε ;
— Αύτός, είπ' ή Κώστας, μοιάζει σαν την
Οδρά . Σάν κειλοπονέτε φωνάζει : μέσα Παναγιά
σα γεννήση δμώς : δέω Παναγιά ! Καλά, διέν κο-
πιάζεις, μάτια μου, νά μάς κάνης κι όλο τέταιο
ταξίδιαν .

-- Βόηθα, μωρὲ Κώστα, νὰ βγῶ... Οὖν! μούρχεται νὰ ξερχσω, γυρίζει ξκόμικ τὸ κεφάλι μου... τὶ ξνέμα!

— Μπαλ καλέ χωρχτεύεις;
— Είναι μερικός πολύ καλής γατού.

- Ἐλα, μωρέ, δός μου τὸ χέρι σου!
- Στάσε' κύρι Γιάγκο, στάσου! Πρώτη γυθ θά-

περέσωι — Εἰπ' ἡ Μαρίω, γελώντας τρελλὰ σὰν παιδί, καὶ πήδονε σὸν ἀγριοκάτσικο στὴν ξέρα...

Όμως ή χρήσης. Μόλις είναι έδω πέρα τόπος νά γίνη δριλία για τέλος στούτο. Θέλησε παραπάνω νά άραδίσω τα ίσα λείπουνε στην νέα μας ποίηση γιατί νά δείξη δύνη της τή δύναμη και γιατί νά γίνηση μ' άλλα της τά λουλούδια. Ή γνώμη μου είναι πώς ή νέα μας ποίηση είναι πρωτόσημη νά ξετυλίξη δύλα της τά χαρίσματα στό θέατρο, και νά ένεργηση και νά θαματούγηση, γνώμενη, άπλουστα (μάλιστα συνθετικώτατα) άπό καθαρώτερη λυρική, - και δραματική. Κάποια σημάδια μους των ονουν τή γνώμη 'Αργό γλάγωρα εί ποιητές μας, θέλοντας μή θέλοντας, — πρός τή θέατρο θή τραβήξουν, μέ τό δράμα θή μιλήσουν, μέ τό δράμα, πού, άντιθετα μέ τή γνώμη τῶν πολλῶν, τότε μονάχα είναι στό σπουδού τού, δταν τή σάρκα του τή ζωντανεύη ή λυρική ψυχή. Δυστύχη μου πώς δέν έχω καιρό νά καθεξίσω μέ παραδείγματα και τήν ιδέα μους τούτη.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΤΡΟΦΕΣ

Μαστο μου κέντα! πρόφρασα τούτη τήν άρα πού πλοσα ξαπλωτή τόν κόρφο σκοτεινάζει στόν έρμο βράχο πού φεστάς μ' άγρια φύρα, δυνημέρο πού ή δερή σ' αναταράζει.

Νά μου φαντίση ή δροφοδροσιά δέν ηρθα τώρα τά σηθία τ' άπλωτά τήν πίκρα σου νά νοιώσω στά παγωμένα κελή μου τώρα πού ή μπόρα σέ δέργει και άπομάλια λαζάρα νά γλυτώσω.

Γιά νά μου φύγη ή επιθυμιά πού πάντα νοιώθω, μῆμα συμφρ, γιά σέ ηρθα νά μου ξυπνήσης τό φέρμο μέσο στά σωθικά και κάθε πόθο πού φέρεις ή γαλανή θωριά σου νά μου σφύσης.

Γ. ΖΕΡΒΟΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡΑΜΑΤΑ

1—ΖΟΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΝΕΘΑΝΕΝΟΙ

2—Ο ΑΣΩΤΟΣ

3—ΟΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ

Πουλούνται στό γραφεῖο τού Νουμάδ 1 δραχμές τά τρία. Μοναχά σε «Άλυσίδες», τρεις δραχμές. Στίς έπαρχιες και στό έξωτερο στέλνονται δίχως παραπανιστό έξοδο για τά ταχυδομικά.

— Γιά σου, μωρή Μαριώ, γιά σου! Ούτε ντράλαδα, ούτε τίποτις!

Ένας ένας πεταχτήκαν δέν λεύτερα, μήν τούς βάλη τά γυαλιά τό κορίτσι, κι ή Γιάννης μονάχα βγήκε μέ τή βούθισα τού Κώστα, γιατί παραπάντης και κλωνίζόταν σά μεθυσμένος. Μαζευτήκαν ούλοι πό πέρα, κάτω πόνα πεύκο φουντωτό και περιμέναν τους βραχάρηδες, πού τραβούσαν τή βάρκα στήν άμμουδιά, νά τή συγκυρέψουν. Κόντεβε μεσάνυχτα. Ή χαρά τής σωτηρίας σκέπαζε τήν κούραση και τήν πείνα, μά τήν γυχτιάς ή παγωνιά, δύπως είταν δλοι τους μουσκίδι, δέ χωράτευε και στή κατασθράχα!

— Πρ! πρ! Γιλτώσαμ' άπ' τή φουρτούνα, νά διούμε τώρ' ά γιλτώσουμ' άπ' τήν πούντα είπ' διάννυς τουρτουρίζοντας;

— Σάλ μείνετε δώ, είπ' ή Άραπης, βέβαια θή πουντιάσετε! Νά μπούμε, βέβαια παιδιά, μέσ' στήν έκκληση νά ζενυχτίσουμε...

— Πούνται τό λοιπόν αύτή τό ρημοκκλήσι;

— Νά δώ πάρα πάνου, σέ δέκα πατήματα.

— Αει γιά σου, πάμε!

Άλγηνά μόλις πήγαν πό πάνου τάγνων τέτεψκε, κρυμμένο μέσ' τά πεύκα και τίς άγριλιές,

Ο “ΝΟΥΜΑΣ”,
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Τιά τήν 'Αθήνα Δρ. Β.—Γιά τής 'Επιφρίκες Δρ. Ζ.

Γιά τό 'Έξωτερο Δρ. Χρ. ΙΩ.

Γιά τίς έπαρχιες δεχόμαστε και τρίμηνες [2 δρ. τήν τριμηνία] συντροφες.

Κανένας δέ γράφεται συντροφητής δέ στελλει μπροστά τή συνεργασία του.

10 λεφτά τό φύλλο λεφτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στά κιόσκια (Σύνταγμα, 'Ομόνοια Εθν. Τράπεζα 'Τη. Οίκονομικόν, Σταθμός Τροχιδρομού ('Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός Εύπολης Σιδερόδρομου ('Ομόνοια), στά βιολιστώδεια, 'Εστιας Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στά Βουλή).

Στήν Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στά Πρακτορεία τήν 'Εφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Κάπια «άσχη»—Γιατί άγι Λούθηρος—«Ο «έξελλητησμός» τού κ. Λεβίδη—Βολιώτικα κι... «κηρούγματα».

ΛΟΥΘΗΡΟ τού θέλινε τόν κ. Γούναρη μερικές έργα μερίδες μας και γ' αντό δέν έντυποι σημείωσης καθόλου άπο τό ίσιο ποντίγολε στή Βοιλή «εισηγόμενος τόν Προύπολογομένον (κατά τήν Καβέκηνη φρασεολογία τών «Καιρών»). Τί μάς έταξε; Νά κατέβασε τά φύρο τής έάχαρης και νά φρούρογήσει κάπως τό Κεφάλαιο, μέ τό φύρο πού θέλει νά βάλει στή Τράπεζες. Αντό είναι δλο, φωνάζουν. Να, μά αντό είναι «μάτη», γιατί δ' άνθρωπος έπιτέλους φαίνεται πώς έχει μάτια «άρχητη και τήν άρχητη αντή ζητάει σήμερα δειλά νά τήν έφαρμασει.

Κατάργηση ή και λιγότερα τού φύρου τής έάχαρης, θά πετή ξαπλωματία τού λαού, και φύρος στή Τράπεζες τήν καρό του δ κ. Α. Ι. Μ. που βγήκε στή Βολιώτικο «Πρόμαχο» νά συζητήσει λογικά μέ τούς τέτους. «Ενα μοναχά μπορεί νά παρατηρήσει κανείς: Ήλως είτε στήν 'Αθήνα άνοιξε δ γλωσσικός καυτάς, είτε στήν Πόλη, είτε στή Βόλο, είτε δπου άλλοι. τά ίδια σπίτια και μουζλιασμένα και γλίτωσιπωμένα έπιγειρήματα φέρνουν οι λογιώτατοι. Τέσσον καιρό τώρα λυσαζόνται κι άρμας είτε μά καινούρια βρίσια δέν τά καταφέρνειν' άνακαλύψουν.

ΟΣΟ γιά τό Λούθηρο, δέν έτασε άκόμα δ καιρός και μή τούς ζητάμε τού κάκου. Ήτα νά βγει και δέ ένας γεν-

νήσος μεταρρυθμιστής. Ήλια Λούθηρος, ποέπιος νά προτηγηθεί πρώτα κι άργητα, κι οι σημειώσεις πού μάς λέπει ήσαμε τήν ίδια και πρέπει νά θέρθουμε στή θέση, πού νάν τό καλογινόνευμα με πάντα τό γενική καλό είναι: κι έπειρησε καλό και πάντα έπειρησε τό Κράτος εύτυχη καλό τό άπομα.

Τότε θάρρει στή Λούθηρος κατός και τότε μεναγάδι ή είμαστε δέκιοι | νά τόν καλοθεγγούμε, κι άν δικόμα κρατήσει δαυλή και τοσκούρι στή γέρει.

“Οπως είμαστε ήδη μας σήμερα, σάν πολύ νά μάς πέρτει κι δ κ. Γούναρης.

★

ΠΑΝΕ πά τά φέματα, ή 'Ελλάδα θά οέξελλητησει και μάς γαρά μάς ήδη άνηγγέλνει ή «Εστιασ στή κάπιας έπο τη περασμένα φύλλα της.

Κατί δ' 'Εξελλητησμός εύτος θά γίνει «αδία τής μεθόδου τού άνωβαπτίσματος», δηλ. μέ τήν άπόφαση πού πήρε δ κ. Λεβίδης, «νά ματονέμαση τάς κωμοπόλεις και τά γραφία τού Κράτους, τά έχοντα ήσυχα άνδρατα, άνάμυησιν περιόδου τού 'Ελληνισμού, μέ άρχατα 'Ελληνικά άνόματα, άδικοφρόντες δ Μιστρωτόπληγτος κ. 'Υπευργός ήδη μερικά άπ' ιδιά τά ήσυχα άνόματα δεξάστηνε στή 21 τήν 'Ελλάδα.

Μπροστά σέ μάτια τέτοια σφή, άπόραση τού κ. Λεβίδη θυμάται κανείς άθελ τόν περίφραση κ' έπιγραμματικώτατο στίχο τού Παλαιμά, πώς οί σημερνοί ήμαστε είμαστε

Τόν Εύρωπαν περίγελα και τόν 'Αρχαταν παλιάτσοι

Γιατί άληθινά παλιάτσισμός τής 'Αρχαιότητας θάναι κι αντό πού μιλετάσι νά κάνει δ κ. 'Υπουργός.

★

ΑΝΑΨΗ και κέρωσε δ γλωσσικός πόλεμος στή Βόλο, κι άφορη τό σκαλείο τού κ. Δελμούδου. Κάπιας φίλος είχε τήν καλούσιν, νά μάς στελλει μερικά φύλλα τού Βολιώτικου «Κήρυκα», πώς παιζει: «τήν περίπτωση, ρολο τής 'Αθηναϊκης «Άθηνα», μά τίποτα κανούδορο δέν μπορέσει νά βρούμε. Τά ίδια και τά ίδια: Χυδαίσμας, Ίροδοσα, άμαθεια, ένότης τής φύλης—και καλοκαΐδια στή πάτερο. Κατηγορούν τόν κ. Δελμούδος κι γάλ Ψυχριστή γωρίες νά νιώθουν πώς δ Μυχρετώνται τούμβοιζες τήν έπιστημανική, άληθεια και τήν ψυχική πυληραρία και πώς δελμούδης άπο τό τέλο θή τόν έχει γιά την ίδια τού.

«Ας είναι» συζητήση σε τέτοια χαντρές άνοσησις δέ γωρει κι άδικα έχοντας τόν καιρό του δ κ. Α. Ι. Μ. που βγήκε στή Βολιώτικο «Πρόμαχο» νά συζητήσει λογικά μέ τούς τέτους. «Ενα μοναχά μπορεί νά παρατηρήσει κανείς: Ήλως είτε στήν 'Αθήνα άνοιξε δ γλωσσικός καυτάς, είτε στήν Πόλη, είτε στή Βόλο, είτε δπου άλλοι. τά ίδια σπίτια και μουζλιασμένα και γλίτωσιπωμένα έπιγειρήματα φέρνουν οι λογιώτατοι. Τέσσον καιρό τώρα λυσαζόνται κι άρμας είτε μά καινούρια βρίσια δέν τά καταφέρνειν' άνακαλύψουν.

ΙΑ'

Μέσ' σήν έκκλησια περάσανε κούτσοι στραβώ τήν γυχτα, προρυλαχμένοι άπ' τήν γυχτα τού λογαρία. 'Ελλειτε σέ μένα δλοι σας οί ταπεινοί τήν καρδιά, δλοι σας οί πονεμένοι, έγω θά σε; άικταψω, έγω είμαι ή έληθεια και τό φώς!

— Γιά σου, μωρή Μαριώ, γιά σου! Ούτε ντράλαδα, ούτε τίποτις!

— Ένας ένας πεταχτήκαν δέν λεύτερα, μήν τούς βάλη τά γυαλιά τό κορίτσι, κι ή Γιάννης μονάχα βγήκε μέ τή βούθισα τού Κώστα, γιατί παραπάντης και κλωνίζόταν σά μεθυσμένος. Μαζευτήκαν

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΓΩΓΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΓΩΓΙΣΤΑΣ

«Έγωσμός ή ἀγάπη;» "Ετοι μεταγράφει ένα του άρθρο, που τυπώθηκε στο 283 φύλλο του «Νουμά», δ. κ. Δούλος Δουλεύτης. Το άρθρο αύτό είναι άπαντησις σ' ένα προηγούμενο δημοσίευμα του κ. Βουτιέρδη, το διποίον είχε δ. άριθ. 272, μὲ τὸν τίτλο «Καλοσύνη κι' Ἀγάπη».

Τὸ περιεχόμενό του μπορεῖ νὰ διαιρεθῇ σὲ τρία κυρίως μέρη: Τὸ πρῶτο, πολὺ σύντομο, είναι μιὰ εἰσαγωγὴ ἀρκετὰ ζωηρή, μὲ ἀποδοκιμασίες τῶν βιβλίων καὶ τῶν σοφῶν, μὲ ἀποκρήψη τῶν ζένων ἐγωσμῶν, μὲ πέταγμα τῶν φιλοσόφων καὶ μὲ πολεμικὲς φωνές: «Ἄνοιξτε τὰ μάτια Σας, κοιτάξτε τὸν κόσμο γύρω Σας, ἡ θέτε νὰ βρῆτε τὴν ἔννοια τῆς ζωῆς.» "Α θέτε νὰ τὴν κάνετε δικῆ Σας, βγῆτε καὶ Σας δῶστε στὴν κίνηση καὶ στὸν ἄγνωνα.»

Αὐτὰ τὰ λόγια ἔχουν μέσα τους μιὰ δύση ἀλή θειας δοσού καὶ μιὰ δύση ὑπερβολῆς. Ότι βέβαια δὲν πρέπει νὰ γίνεται κανεὶς σκλέρος τῶν βιβλίων, ὅτι τὸ βιβλίο δὲν είναι σκοπός, είναι ἔναντι βιβλίου. Α λέ δὲ, ὡς μέσος γιὰ τὸ ἀνοιγμα τῶν ματιῶν καὶ τὴν κατανόηση τῶν φυνομένων, ὡς ἐπίλογο γιὰ τὸν κοινωνικὸν ἄγνωνα, είναι χρησιμώτατο καὶ πλευτικώτατο, μοῦ φαίνεται ἐπίση: ἐκτὸς ἔμφισητήσεως. Κι' αὐτὴν ἡ χρησιμότης του βιβλίου είναι ποὺ τοῦ καθορίζει τὴν προσδετική του πορεία. "Οσο γιὰ τοὺς Σοφοὺς καὶ τοὺς Φιλοσόφους, φαίνεται πώς κι' αὗτοι ἀποκειμένοι καὶ χρήσιμοι ρόλοι παίζουν στὴν Κοινωνία γιὰ ν' ἀνανεώνονται καὶ νὰ πληγίανον διαρκῶς.

Γι' αὐτὸ δὲ βρίσκω τρόπο νὰ ἔννοιαν τὴν ἀγωγάκτησην τοῦ κ. Δουλεύτη. Κι' ἔκεινο ποὺ μὲ συγχρίζει είναι συνήθως ἡ εὔκολα μὲ γάλη δύσιαν κατορθώνει νὰ συμβιβάσῃ δυὸ προγράμματα ἐντελῶς ξεμπόλεστα: Τὰ πρῶτα λόγια του τὸν φυνερίνου, ἀτομιστή, ποὺ μὲ τὴν Ἡθική του συμβιβάλει τὴν ἀπάρχυτην κάθε ζένου ἐγωσμοῦ. Πάρα πάτω δύως γίνεται σαβίνιστής, μιᾶς. Η ἐνίουσικό μιὰς "Έθνη καὶ ποτέρδες καὶ ζητεῖς ἀπὸ τὰ ζητομά τὰ νὰ ὑποτάξσουν τὸν ἐγωσμὸν καὶ τὸ συμφέρον τους στὸν ἐγωσμὸν καὶ τὸ συμφέρον τῆς Φυλῆς. Πούσ ἀπ' τὰ δύο πρέπει νὰ πιστέψωμε; "Ας λαβη τὸν κόπο δ. κ. Δουλεύτης νὰ μη; τὸ ἔξηγή σὲ ἔναν ἄλλο του άρθρο.

καλὴ του, ποὺ γιορτερὰ στολίστηκε· ζηθια καὶ χόρτα καὶ κλαριά γεμίσανε διαμάντια! "Ένα ποπάδι πρόβατα περιοῦσε φηλὰ στὴν ραχούλα κι' δήχος τῶν κουδουνιώνε γλύκανε τὸν ἀέρα. "Ολα μιὰ γλύκα, μιὰ χάρα! Τὰ παιδιά ἔχασσαν καὶ κούρασην καὶ τρομάρες μπρὸς στὶς ὄμορφες ποὺ μάγευαν τὰ μάτια τους καὶ κατεβήκανε κι' αὐτὰ στὸ γιαλό, νὰ βροῦνε τοὺς βαρκάρηδες. Ο Γιάννης ἔτρεχε δῶθε κεῖδε, σὰν τρελλόπαιδο, μὲ ἀποσταλιόντας νὰ μαζεύῃ βοτάνια γιὰ τὴν ουλογή του. Ή Μαριώ, ἀφοῦ πάντα, πετάχτηκε μιὰ στιγμὴ στὸν ἀνήφορο, ποὺ βοσκούσανε κουδουνίζοντας τὰ πρόβατα, καὶ σὲ λίγο κατέβηκε χαρωπή, φέρνοντας μαύρο φωμὶ χωριάτικο, φρέσκια μυτζήθρα καὶ μιὰ τσανάκα γάλα, ζεστό ζεστό, ἀπ' τάρμεγμα...

— Γιά σου, Μαριώ, βρούσσα! Βρέ ποὺ τὸ συλλογίστηκες αὐτό, διαλοκόρετα;

— "Αμὲ τέ; Κρίμης δὲν εἴτανε νὰ πάτε πεινασμένοι;

— Κρίμη, βέβαια, κι' ἀδικο! Δόσε μ' τώρα μιὰ κομμάτα...

— "Ε ε! στάσι κύρι Κώστα μ'! πᾶς νὰ μ' χύσῃς τὶς γάλα! Μπά σὲ καλὸ σου!

— Μπρέ δός μου φωμὶ καὶ φόρησα!

Τοῦ δευτέρου μέρους τὸ θέμα είναι ἐντελῶς φιλοσοφικό: Πρόκειται νὰ χτυπηθῇ ἡ Ἀγάπη, ἡν δηποίνεν ἔξυμνεν δ. κ. Βουτιέρδης καὶ νέποδειχθῇ ὡς μόνος παράγων τῆς ζωῆς ὁ Ἐγωσμός. Κατὰ τὸ συγγραφέα τοῦ ἀρθρου μας ἡ Ἀγάπη δὲν ὑπάρχει πουθενά, οὐτε σ' αὐτὰ τ' ἀγελάσια καὶ κοινωνικὰ ζῶα, ἀλλὰ μόνον ἐγωσμός καὶ πόλεμος: κι' ὁ ἐγωσμός αὐτὸς είναι ἀκριβῶς ἡ πηγὴ κάθε κοινωνικότητος καὶ κάθε συντροφικού. «Πόλεμος κι' ἐγωσμός δεσπόζουν τὴ φύση, ὥργανικὴ κι' ἀνόργανη. Αὐτὸς δὲ πόλεμος ἀνάγκασε τὰ περισσότερα τὰ περισσότερα τὰ ζῶα νὰ ζήσουν κοπαδιαστὰ μὲ ἀλλὰ ζῶα τῆς ίδιας φυλῆς γιὰ ν' ἀντισταθοῦν στὸν ὄχτρο καλήτερα καὶ γιὰ ν' ἀποχήσουν πιὸ ἔφοιλα τὰ χρειαζόμενα γιὰ τὴ συντήρηση τους.» "Ετοι ἔξηγει καὶ τὴν ἀγάπην τῆς μητέρας πρὸς τὸ παιδί, ὡς «προσταγὴ τοῦ ἐγωσμοῦ τῆς Φυλῆς». "Εισι ἀκόμα καὶ τὴν φυλετικὴ προσέγγιση τῶν γενῶν: «Ἡ φυσιολογικὴ ἀνάγκη νὰ ξακολουθήσουν τὴ φυλὴ τους σπρώχει τὸ ἔνα γένος πρὸς τ' ἄλλο». "Οσο γιὰ τὴν τόσο συχνὰ παρατηρούμενη ἐλλείψη ἀγάπης τοῦ πατέρα πρὸς τὸ παιδί (γάτος, πίθηκος) καὶ ἡ δύσια ἔρχεται ν' ἀναπέρα τὴ δύναμη τοῦ ἐγωσμοῦ τῆς φυλῆς, τὴν ἔμμηνες λέγοντας ὅτι «τὰ χρέα τοῦ πατέρα τὰ περιώδης σημαντικὰ ἡ Φύση». Κατόπιν περνάει στὴν Οἰκογένεια καὶ τὴν ἔξηγει κι' αὐτὴν ὡς εὐχαριστήσεως πατέρων μητέρων τῆς φυλῆς, τῆς φυλετικοῦ μετατόπητος, τοῦ Εθνους, τοῦ Κράτους, τῆς Οἰκογενείας. Παντοῦ φύνεται σὰν νὰ φαντάζεται μιὰ δύναμη, μιὰ μεταρυσικὴ ὄντότητα, ἀπὸ τὴν δηποίνα πηγαίζουν δῆλοι αὐτὸς οἱ ἐγωσμοί! "Αν οἱ ἐγωσμοὶ αὐτὸς ἔχουν τὴν φύση τους καὶ τὴν πηγὴ τους στὸ ἀτομο, δὲ μᾶς τὸ λέει πουθενά. Καὶ δὲ μᾶς λέει ἀλλρά τὸν πρέπει νὰ συνταχτίσωμε τὴν ἔννοια τοῦ δρου «Ἐγωσμός» μὲ τὴν ἔννοια τῆς λεξεως επόλεμος, δημος φαίνεται ἀπὸ μερικὰ μέρη τοῦ ἀρθρου, στὴ δύοτα μεταχειρίζεται ἀδιαχρήτως τὰ δύο λέξεις, ἢ μὲ τὴν ἔννοια τοῦ δρου «ἔντοκτο πρὸς τὴν αὐτο-συντήρηση» ὅπως ζητάει τὴ πηγή της: «τὸ ἔντοκτο πρὸς τὴν αὐτοτονία πρηση φέρνει τὸν ἀτομικὸν ἐγωσμό», δὲν ἐν τοιαύτη περιπτώσει ποέπει νὰ χαρακτηρίσωμε. ὡς ἐγωσμὸς μόνον δ. τι δηγανεῖ σ: ἡ διατήρηση τῆς ζωῆς τοῦ ἀτόμου δὲν περιλαμβάνει καὶ μερικὰ εἰστικά δημερικὰ τὰς πολιτικές της δημοσίευσης στὴν περιοχή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού πρόσωπου. Καὶ γιὰ νὰ πῆ τὴ πρόσωπη τὴν ἀτομικὴν ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού πρόσωπου. Καὶ λέξη «Ἀγάπη» δὲν τὴν καθορίζει καθόλου καλά, συνταχτίζοντάς την μὲ τὴν Καλοσύνη καὶ διηγούντάς της ἀντιθετικὴ θεον ἀπειναντι: τοῦ ἔγειτομού. "Η αὐτιθετη τοῦ ἐγωσμοῦ δὲν είναι ἀγάπη, ἀλλὰ ἀλτρουσιμές κι' αὐτὴν ἐπρεπε νὰ χτυπήσῃ καὶ ν' ἀποδεῖξῃ, δὲν πορεύεται, δὲ ποιεύεται στὴ Φύση δὲν ἐπάρχει παράδειγμά την. Καὶ γιὰ νὰ τὸ κάμη αὐτὸ δὲπρεπε νὰ καθορίσῃ προτέρητα τὰ δύο ἔννοιες καὶ νὰ τὸν δώσῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία. Τι είναι ἔγιονος; Τι δίλεγονται; Τι διαρκεῖσι; Τι διατάσσεται στὴν ζωή τους στὸν άντερποντικὸν ζωή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού δὲν περιλαμβάνει καὶ μερικὰ εἰστικά τὰς πολιτικές της δημοσίευσης στὴν περιοχή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού πρόσωπου. Καὶ γιὰ νὰ τὸ κάμη αὐτὸ δὲπρεπε νὰ καθορίσῃ προτέρητα τὰ δύο ἔννοιες καὶ νὰ τὸν δώσῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία. Τι είναι ἔγιονος; Τι διαρκεῖσι; Τι διατάσσεται στὴν ζωή τους στὸν άντερποντικὸν ζωή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού δὲν περιλαμβάνει καὶ μερικὰ εἰστικά τὰς πολιτικές της δημοσίευσης στὴν περιοχή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού πρόσωπου. Καὶ γιὰ νὰ τὸ κάμη αὐτὸ δὲπρεπε νὰ καθορίσῃ προτέρητα τὰ δύο ἔννοιες καὶ νὰ τὸν δώσῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία. Τι είναι ἔγιονος; Τι διαρκεῖσι; Τι διατάσσεται στὴν ζωή τους στὸν άντερποντικὸν ζωή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού δὲν περιλαμβάνει καὶ μερικὰ εἰστικά τὰς πολιτικές της δημοσίευσης στὴν περιοχή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού πρόσωπου. Καὶ γιὰ νὰ τὸ κάμη αὐτὸ δὲπρεπε νὰ καθορίσῃ προτέρητα τὰ δύο ἔννοιες καὶ νὰ τὸν δώσῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία. Τι είναι ἔγιονος; Τι διαρκεῖσι; Τι διατάσσεται στὴν ζωή τους στὸν άντερποντικὸν ζωή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού δὲν περιλαμβάνει καὶ μερικὰ εἰστικά τὰς πολιτικές της δημοσίευσης στὴν περιοχή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού πρόσωπου. Καὶ γιὰ νὰ τὸ κάμη αὐτὸ δὲπρεπε νὰ καθορίσῃ προτέρητα τὰ δύο ἔννοιες καὶ νὰ τὸν δώσῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία. Τι είναι ἔγιονος; Τι διαρκεῖσι; Τι διατάσσεται στὴν ζωή τους στὸν άντερποντικὸν ζωή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού δὲν περιλαμβάνει καὶ μερικὰ εἰστικά τὰς πολιτικές της δημοσίευσης στὴν περιοχή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού πρόσωπου. Καὶ γιὰ νὰ τὸ κάμη αὐτὸ δὲπρεπε νὰ καθορίσῃ προτέρητα τὰ δύο ἔννοιες καὶ νὰ τὸν δώσῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία. Τι είναι ἔγιονος; Τι διαρκεῖσι; Τι διατάσσεται στὴν ζωή τους στὸν άντερποντικὸν ζωή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού δὲν περιλαμβάνει καὶ μερικὰ εἰστικά τὰς πολιτικές της δημοσίευσης στὴν περιοχή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού πρόσωπου. Καὶ γιὰ νὰ τὸ κάμη αὐτὸ δὲπρεπε νὰ καθορίσῃ προτέρητα τὰ δύο ἔννοιες καὶ νὰ τὸν δώσῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία. Τι είναι ἔγιονος; Τι διαρκεῖσι; Τι διατάσσεται στὴν ζωή τους στὸν άντερποντικὸν ζωή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού δὲν περιλαμβάνει καὶ μερικὰ εἰστικά τὰς πολιτικές της δημοσίευσης στὴν περιοχή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού πρόσωπου. Καὶ γιὰ νὰ τὸ κάμη αὐτὸ δὲπρεπε νὰ καθορίσῃ προτέρητα τὰ δύο ἔννοιες καὶ νὰ τὸν δώσῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία. Τι είναι ἔγιονος; Τι διαρκεῖσι; Τι διατάσσεται στὴν ζωή τους στὸν άντερποντικὸν ζωή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού δὲν περιλαμβάνει καὶ μερικὰ εἰστικά τὰς πολιτικές της δημοσίευσης στὴν περιοχή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού πρόσωπου. Καὶ γιὰ νὰ τὸ κάμη αὐτὸ δὲπρεπε νὰ καθορίσῃ προτέρητα τὰ δύο ἔννοιες καὶ νὰ τὸν δώσῃ ἀντικειμενικὴ ἀξία. Τι είναι ἔγιονος; Τι διαρκεῖσι; Τι διατάσσεται στὴν ζωή τους στὸν άντερποντικὸν ζωή της ζωῆς τοῦ αὐτοτοκού δὲν περιλαμβάνει καὶ μερικὰ εἰστικά τὰς πολιτικ

23

τῆς ζωῆς τους ἢ στὴν ἀπόλαυση καὶ ἀλτρούσιστὰς
ὅσους θυσιάζουν ἀπολαύσεις ἢ τὴν ζωή τους χάριν
ἄλλων ἀνθρώπων ἢ ίδεων. Ἀλλὰ ἡ διάκριση αὐτὴ
είναι μεταξὺ τὸν ηθικολογικὴν παρὰ ψυχολογικήν. Κατὰ
βάθος καὶ ἐγωῖσται καὶ ἀλτρουσταῖ κάμνουν τὸ ίδιο
πρᾶγμα: ἀκολουθοῦν τὸ ἐνστικτοῦ ἢ τὴν τάση που
παρουσιάζονται καθεὶς φορά μέσα τους δυνατώτερα.
Ζῶα καὶ ἀνθρώποι διευθύνονται ἀπὸ τὸ αἰσθημα κι'
ἀπὸ τὴν ἀνάγκην Τὸ αἰσθημα πηγάζει ἀπὸ τὰ ἐν-
στικτα ποὺ μᾶς κληρούμησαν εἰ πρόγονοι μᾶς κι'
ἀπὸ τὶς τάσεις ποὺ μᾶς γέννησε ἢ συνήθεια. Ἡ
Ἀνάγκη είναι ἡ ιπέδρασις τοῦ Φυσικοῦ, Κοινωνί-
κου καὶ Οἰκονομικοῦ περιβάλλοντος. Αὕτη είναι ὅλη
ἡ πείναις καὶ δόλο τὸ δράμα τῆς ζωῆς.

Ἐξετάζοντας, τώρα καιτές τα ἵσωτερικά ἐλατήρια τῆς δράσεως, τὰ ἔνστικτα δηλαδὴ καὶ τὰς τάσεις καὶ παίρνοντας τὰ χυρώτερα καὶ τὰ γειτωτέρα μένον, θὰ μποροῦσε νὰ τὰ ὑπαγάγῃ σὲ τρία ἀθροίσματα : 1) ἕσσα θμέσων : ἡ ἐμμέσως ἀποβλέπουν στὴ διατήρηση τοῦ εἰδένει καὶ 2) ἕσσα ὀθύνουν πρὸς ἄλλα ζῶα τοῦ ιδίου ἢ καὶ διαφορετικούν εἰδους ἢ ἀκόμα πρὸς ιδέεις καὶ πρὸς πράγματα. "Αν ἥθελε νὰ ὄνομασῃ κανεὶς τὰ πρῶτα ἐγωιστικά, δὲ θὰ εἶχα καρμιδὸντα : Γιατὶ ἀπόρρεουν ἀπὸ τὸ ἀτόμο καὶ ὅχι μόνον τὸ τέρπουν ἄλλο καὶ τὸ ὠφελοῦν. Τὰ τῆς δευτέρας ἔμμας καὶ τρίτης κατηγορίας εἶναι καπτῶς διαφορετικά. Τελευτὴν μὲν πρὸς τὴν αἰεθηματικὴν ἰκανοποίηση τοῦ ἀτόμου, ἀλλ' ὅχι καὶ πρὸς τὴν διατήρηση τῆς ζωῆς του. Τὸ χόρτασμα τοῦ γεννητικοῦ ἔνστικτου π. χ. σὲ πολλὰ ζῶα (ἀπὸ τὴν ὄμοταξια τῶν ἐντέρων ιδιως) καὶ σ' αὐτὸς τὸν ἀνθρώπο καποτε, ἴσοδυναμεῖ μὲ καταδίκη σὲ θάνατο ἢ μὲ μεγάλεις καὶ ἀνεπανόρθωτες λύρισσες. Πῶς λοιπὸν θὰ μπορούσαμε νὰ τὸ ὄντερα με ἐγωιστικό ; 'Αλλὰ μίτιπως εἰ ἀπέγενον εἴτε πάντα ὀφέλιμος γιὰ τὸ ἀτόμο ; Τὰ ζῶα ποὺ συγχρατίζουν κοπάδια ἢ κοινωνίες εἶναι ἐλάχιστα μὲ κενά ποὺ ζοῦν γιὰ λογαριασμό τους καὶ γιὰ τὰ ἱπτιακά καθε νέο ἀτόμο τοῦ ιδίου εἰδους εἶναι ὁ ἐπικινδυνωδεστερος ἔχθρος, μὲ τὸν διποτο αὔριο θ' ἀντιπολεμήσειν γιὰ τὴν ἀποκτηση τῆς τρεφῆς. Γιατὶ ὁ μεγάλος ἀγών διεξάγεται πάντα μεταξὺ ἀτέρμων τοῦ ιδίου εἰδους, ἀγών

χρασί, κι ο ἥλιος τοὺς πρόκανε πάνω στὸ γλέντ: Οἱ βαρχάρηδες βλέποντας πώς δὲν εἶχανε σκοπὸν νὰ ξεκολλήσουν ἀρχίσανε τὴν γκρίνια, πώς πάσιν νὰ πιάσῃ μεσημέρι, πώς στιγμὴ π:ὰ δὲν μποροῦνε νὰ κάτσουνε, γιατὶ θὰ τοὺς βαλαντώσ' ή ζέστη πιὸ θυερα, καὶ τὰ τέτοια...

— Γιὰ πόση ὥρα, φώτης' δὲ Γιάννης, φτάνουμε στὸ Λουτράκι μ' αὐτὸ τὸν καιρό;

— Οὗτος φύλλο δὲ σειέται καὶ θά πάμε μὲ τὰ
κουπιά· βλαστήμα τα! οὗτε δυὸς ὥρες δὲ θά φτά·
σουνε...

— Κι ἀν θελήτη κανεὶς νὰ πάγη πεζός;

-- Θὰ κάνη γύρα καὶ θέλει πιότερο· βάλε μικ
ώρα πάρα πάνω.

— Τί λές, μωρέ ! Νά, πή' επί τὸ βουνό εἰν' ὁ καθός μας καὶ θέμα τρεῖς φρεσὶ νὰ πάψει ;
— "Ετοι σαῦ φαίνεται, κύρι Γιάγκο, εἰπ' ὁ

— Σεῖς γὰ πάτε μὲ τὴν βάρκα· γὰ δὲν τόχω
αποπὸ γὰ μαστίζω μέσ' στὸ Λειτεῖ. πηγαδίοντες

σκοπό να μαρτυρείας μέσω στην Σειρή, πηγής ιδεών της
σε καλλινομούς νέχαρε τουλάχιστο τέντα, τρωγότανε !
· Ερχουμει κατ' οὐράνια μαζί σαν, κινή Γαλάξια,
γώ τὸν δέρω τὸ δέρμα κατ' θά πάνε γλυπτούρετερα
— απότινή μου τούτην.

φώνας· ἡ Μαριώ πρόσχαρη·
— Είσαι πονεμένος ἀπό ψέσ, θὰ βολαντάσῃς
τέσσα δρόμο, μὲ τέσσα λαβῖα, καὶ θύρωντήσῃς Τί¹
καμώματα εἶναι τοῦτα, δί λυπτάσαι τὴ μάνια σου;
“Ελα μαζί με καὶ θὰ κάγκυς τὸν τύποντέον στύεσθαι...

Τὰ φρόνιμα τοῦτα λόγια τοῦ κακομείρη τοῦ Κώστα πήγανε χαμένα. Τὸ κεράκι; τ-οῦ Γάιανη

ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσυνείδητος καὶ ἀρνητικός.
Δέν εἶναι λοιπὸν παράδοξο νὰ διαβεβαιώνει κανείς
ὅτι τὸ γεννητικὸ ἔνστικτο ἀπορρέει ἀπὸ ἴγωσμὸ ή
ἀπὸ θίλησην πρὸς διατήρησην τοῦ εἰδούς;

“Οσον ἀφορᾷ τὰ ἔλατηρια τῆς τρίτης κατηγο-
ρίας εἶναι νι·” αὐτὸς ἐντελῶς ἀσυμβίβαστα μὲ τὸν
ἔγωγεσμό. “Οταν βλέπῃ κανεὶς ἓνα μυρμήγκι νὰ πέφτῃ
στὸ νερὸ γιὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γέφυρα στοὺς συν-
τρόφους του, ὅταν βλέπῃ ἓνα σκυλλὶ νὰ πεθάνῃ
ἀπὸ μαρασμὸ γιατὶ ἔχεις ἓνα ἀγαπημένο του πρό-
σωπο, ὅταν βλέπῃ ἓναν ἐνθουσιώδην νέο νὰ θυσιάζε-
ται γιὰ ἓνα ιδανικό, δὲν εἶναι, θαρρῶ, ἀδικαιολό-
γητος, ἀν ἀποκρούει τὸν ἔγωγεσμὸ ὡς γενικὴ καὶ
ἀπόλυτη ἐξηγητικὴ ἀρχὴ. ‘Αλλὰ καὶ ἡ πηγὴ τῆς
οἰκογενείας δύτις καὶ κάθε κοινωνικότυπος δὲν ἔχει
καμμιὰ σχίση μὲ ἐγωϊστικοὺς πριγώπολογισμούς,
ἀλλὰ εἶναι ἀσυνελθότο ἀποτέλεσμα τοῦ γεννητικοῦ
ἐνοτίκτου. ‘Ιδού τι διαβάζω σὲ ἓνα απὸ τὰ βιβλία
ποὺ περιφρενεῖ δ.κ. Δουλεύτης: «Ἡ γεννητικὴ ὄρμὴ
εἶναι καίνη ποὺ ἀναγκάζει πολλὰ ζῶα νὰ μα-
ζεύωνται μόνιμα εἴτε πρόσκαιρα σὲ σωρούς (‘Ἀχινόι,
‘Ολοθούρια, Ψέρια) ή σὲ κυπάδια (‘Σκάρια, ‘Ελέ-
φαντες). Αὐτὴ ἡτον καὶ ἡ ἀφορικὴ τῶν πρώτων
κοινωνικῶν συνθέσεων.» Αὐτὰ μπορῶ νὰ τὰ κατα-
λάβω καὶ νὰ τὰ χαραχθῶ, ἀλλά, ὅταν ἀκούω
ὅτι εἴη οἰκογένεια εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ἀτομικοῦ
καὶ τοῦ φυλετικοῦ ἐγωϊσμοῦ», αἰσθάνομαι τὸ κε-
φάλι μου νὰ γυρίζῃ ἀνάποδα. Τὰ ἕδια θὰ μποροῦσε
νὰ πῆ κανεὶς καὶ γιὰ τὴ μητρικὴ ἀγαπη. Η ὅποια

είναι ἀπόρροια ενὸς ἴνστικτου συνδεμένου στεγώτατα μὲ τὴ γεννητικὴ λειτουργία. Ο περίφημος «έγωσμός τῆς Φυλής» είναι ἀνίκανος νὰ τὴν ἔηγηθῃ γιατὶ προσκρούει σὲ ἔνα μεγάλο ἐμπόδιο: τὴ διαφορὰ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας. Πῶς μπορεῖ νὰ ἔηγηθῇ αὐτὴ ἡ διαφορά; Ως περιεργόδες τῶν καθηκόντων τοῦ πατέρα ἀπὸ τὴ Φύση; Ἀλλὰ ἔτοι κανταντάει κ' ἡ Φύσης εἰς τὸν Ἐγωσμό, μιὰ ἵσουνειδητη δηλαδὴ μεταφυσικὴ ὄντετης ποὺ σκέπτεται καὶ ἐνεργεῖ ἐν ἐπιγνώσει ἑνὸς ἀποτελέσματος. Τέτοια Φύση ἔγώ δὲν μπορῶ νὰ τὴν καταλάβω, δπως δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω καὶ τὸν Ἐγωσμὸν ως κάτι τι: αὐθινάρκτο καὶ ως πηγὴ θλών τῶν φαινομένων τῆς Ζωῆς.

"Αν θελήσωμε τώρα νὰ ρίψωμε μιὰ ματιά στην ἀνόργανη Φύση, δὲ θὰ μπορέσωμε νὰ βρεύεις που-θενά ἀτομικότητες μὲ καθαρῶς ἐγωιστικὲ; Ἐκφάν-

δσο κι ἀν εῖτανε φανερὸ τάξικό του, εὔκολα δὲ γύ
ριζε. Τίποτα δὲ στάθηκε δυνατὸ νὰ τὸν τραβήξῃ.
Οὐτε καν ἡ δόξα νὰ κρατέῃ μονάχες τὸ τιμόνι!
Πήρε μὲ τὴν Μαριώ τὰ βουνά, σὰν ἀγριοκάτοικο,
βάνοντας τὰ δυνατά του, μέσ' στὴ λαζαρά του μὲ
σπιρειοῦ, νχ φτάση στὸ Λουτράκι γληγωστέρων πό
τοις ἄλλους. Στενὸ στενὸ μανοπάτι ἀνέβαινε στὸ
πλάγι τοῦ βουνοῦ, σὰν κορδέλλα, γύριζε μερικές
βόλτες, ἔρτανε στὴν ράχη του καὶ κανόταν πίσω,
κατεβαίνοντας στὸ χέλλο πλάχη. 'Ο Γιάννης βια-
στικὸς βιατικός, λαχανικτήνος, ἀνεβῆκε στὸν
κορφὴ τοῦ βουνοῦ καὶ στάθηκε καὶ νὰ ἔκποστάσῃ
καὶ νὰ γυνωρίσῃ καλά τὰ κκτικόπα τριγύρο. Κατὼ
φαινόταν τὰς Βουλιαγμένης τὸ λιμανάκι, στρογγυλὸ
κι δλοῦθ' ἀπὸ βιουνάκιεισμένο, σα νὰ μὴ εἴχε που
θειὲ στόμα τὰ βγῆ κανεὶς στὸ πέλαγος. Μὲ τὰ γχ
ληγερέμενά νερά του, τάσσακε α· π' ἀντιφεγγιζεν τοῦ
βιουνοῦ τὴν πρασινάδα, κομόταν, θαρρεῖ, τὸ μικρὸ
λιμανάκι, πικαδιμένο σ' εὐτυχισμένα δνιάρα. Πέρα,
δεξιά, μισοκομιμένο στὸν ἄγκαλον τῶν δεντρών,

ζεστήσεις λέει στην υλοποίηση το θυμοκόκκινο με τη χρωμάτη όψη του. Ζεβά ζύγωνε σιγά σιγά στὸ βουνό ἔτα μαζί σημαδί, γλυτστρώντας ἀτελά στὰ κοινισμένα νερά της λαμπνοθάλασσας, μὲ φόρο μὴ τοξικόνηση! "Βομβίς μὲ τὸ βινοῦ καὶ λίγο λίγο μέσα του χώθηκε, σὲ τὸ σκιστήκε και τὸ κατάπιε!

σεις, ἀλλὰ μόνον ἔνα δρμητικό ρεῦμα μεταλλαγῆς πού προχωρεῖ μὲ δικρεῖς ἀνκλήσεις συνθέσεων καὶ ἀποσυνθέσεων, συγχεντήστεων καὶ ἀποκεντρώσεων, ἀπώσεων καὶ ἐλξεων Ἀπὸ τὸν αἰθέρα ἵσα μὲ τὸ ράδιο κι' ἀπὸ τὸν κρύσταλλο ἵσα μὲ τὸ δέντρο καὶ τὸν θεραπο, δὲ ἕδιος νόμος, δὲ τρελλὸς χορὸς τῆς ἀκούραστης δημιουργίας καὶ τῆς ἀλύπητης καταστροφῆς. Τὸ ἄτομο δὲν εἶναι παρὲ καὶ φόρμα καὶ ἡ φόρμα δὲν εἶναι σκοπός. Τὸ Ἐγώ εἶναι κατι ποὺ ξεχωρίζει μιὰ στιγμὴ γιατὶ νὰ ξεναγυρίσῃ παλι στὸ παντοδύναμο Σύνολο. "Οπως τὰ κύματα ποὺ σπάνωνται ή θάλασσα, ἔτοι καὶ τὰ ὅντα ἔρχονται καὶ περνοῦν, κύματα κι' αὐτὰ τῆς οὐσίας, ποὺ οὔτε τέλος ἔχει οὔτε ὅρια. "Η ἔννοια τοῦ Ἐγώ δὲν εἶναι παρὲ ἔνα μεταφυτικό κατασκευασμό. "Ολη ἡ ζωὴ μας εἶναι μιὰ σειρὴ ἀντιδράσεων πρᾶσση τὴ δράση τοῦ περιβαλλοντος. Καὶ ἡ φυσή μας κατὶ τι που αἰωνίως μεταβάλλεται, μαζὶ μὲ τη πνεῦμα καὶ τὸ χαρακτῆρα μας, μὲ τὶς ιδέες καὶ τὰ αἰσθήματά μας, ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού ἡ Βατράξις μας βὰ πυρη τὴ φαινομενικὴ τῆς ἀτομικότητας ἵσα μὲ τὴ στιγμὴ πού θὰ ξαναβυθίστη στὸ ἑνεῖντλητο Σύρπαν. "Ἐτοι ἀντιλεμβανόμεθα ἴμεις τὴ Φύση καὶ τὴ Ζωὴ, ἐμεῖς τὰ παιδία τοῦ Spinosa καὶ τος Goethe, καὶ γι' αὐτὸ περιφρενοῦμε τὸν Ἱγνάτιο καὶ θεραπεῦμε τοὺς Ἕγωστάς ὡς ἀφίλοτσφρυτους καὶ ω; βέρε-βερους.

(Στᾶλλο φύλο τελεόνει)

Freiburg Г. Н. ПАПАНИКОЛАОУ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟ

Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Σὲ βιβλιαράκι, ἀπὸ τὴν Calmann-Levy μὲ καλλιτεχνικώτατη ἀπλότητα ἔχομένο, μὲ τοῦ κι-
τρίνου τὴν πιὸ εὐγενικὴ γραμματιὰ στὸ ξώφυλλό-
του, στεφανωμένο μὲ λεγερά λουλούδακια, μὲ εικό-
νες ποὺ τὶς εἶγε σχεδιάσσει ὁ πρώτης θερισμένος ἀπὸ
τὸ Χάρο γιός, ὁ ποιητής ζωγράφος Ary Renan,
βγῆκε στὸ φῶς τὸ νέο ἔργο τοῦ Ἐρνέστου Renan,
τοῦ μεγάλου πατέρα, μπορεῖ τὸ στερνὸ κι ἀπ' ὅτα
θρεθήκανε στὰ χειρόγραφά του Ὅστερ' ἀπὸ τὸ θέ-
νατό του.

Τό νέο έργο έχει τόνομα από το σημείο του
ήρωά του. «Patrice». Πατρίκιος. (Πατρής, ἄν
ἄρχοντας). Είναι φιλοσοφική μυθιστορία. Γράμμενη
τούτη 1849. «Όταν είπτεις σε Ρενάν είκοσιέξη χρονών.
"Μηχ καρδιάτι μόνο. "Οσσ θείηκε γραμμένο. Τό
ζήλο σχύλιο του έργου φαίνεται πώς δὲν είτανε δυ
νατό νέ τυπωθῆ. Μὰ το καρδιάτι που ζπόμενεν
(ζπλώνεται σ' 130 σελίδες) φτάνει γιατί νέ μᾶς
δείξη τὸν τρανὸ μέσω στοις τρανούς συγγραφίς μέσα
σε δλη του τὴ δόξη, φτάνει γιατί νέ μᾶς συγκινήση
καὶ γιατί νέ μᾶς γοντέψη. Ηκλιστα το καρδιάτιαστό^{του} καὶ τὸ ἀτέλειωτο^{του} προσθίνει τὸν ἀσύγκριτη
ἐκείνη^{γέροντο} τού^{την} ξενιμις πολὺ καλλί ιμεῖς στὴ
γῆ τῶν ἀρχαίων λειψανῶν κα. τῶν χαλασμάτων μὲ
τὰ τραγούδια τῆς Σαπφώς καὶ μὲ τοὺς στίγμας τοῦ
Σολωμοῦ.

Είναι τὸ πρῶτο καὶ μόνον καθημερινοῦ λογοτεχνικοῦ έργο τοῦ γαγγάλιου τῆς φυγαδού των Ρώμη. Τατέρα εῖτε ρουμάνικαν θλίψιμηρον ή, ιπτάμενη καὶ ἡ σιλοσφία καὶ δὲν τοῦ δώτενε καὶ ρό ντα θάνατον· αρχαῖον, σα τί τοις λογίκες ἀνθεπλεῖτε. »¹ Εἰ τὸ ζῆντος τοῦ ανανικοῦ Σάντου τὴν ζήτησε, ποιῶντας καὶ μοτκούδην ἀκέριο μίσχον στὰ σύλλα τοῦ «Patrice». «Τὸ ξέρω τούτο - διαβάζουμε στὸ σύντομο πρόσωπο τὸ βαλμέ ο Βένιαμιν ἀπὸ τοὺς ξένους Σταύτούς, καὶ κατηρρόνουν: